

EKKLESIA AMSTERDAM zondag 2 januari 2022

De besnijdenis van Jezus

Alex van Heusden

‘Hij werd besneden op de achtste dag.’ Deze zin is ontleend aan het evangelieverhaal van Lukas. Daar lezen we (Lukas 2:21):

En toen de acht dagen waren vervuld
en hij besneden werd,
toen werd zijn naam geroepen: Jezus-JHWH bevrijdt -
de naam die de engel geroepen had
voordat hij werd ontvangen in de schoot.

‘Acht dagen’ wil zeggen: acht dagen sinds de geboorte van Jezus. En volgens de bijbels-Joodse manier van dagen tellen is de dag van de geboorte dag één.

‘Is een vrouw bevrucht en baart zij een man,’ zo lezen we in de Thora, het boek Leviticus (12:3), ‘op de achtste dag zal zijn voorhuid worden besneden.’

Alle Joodse jongetjes worden besneden op de achtste dag - dat was toen zo en dat is nog altijd zo. Dus werd ook Jezus besneden. Van de vier evangeliën beschrijft alleen Lukas dit ritueel. Dat is maar goed ook, anders zou het besef dat Jezus als Jood geboren werd, een nog armzaliger bestaan hebben geleid, nog radicaler uit het collectieve christelijke geheugen zijn weggepoetst.

Maar toch, tot in de jaren zestig van de vorige eeuw vierde de rooms-katholieke kerk op 1 januari het feest van de besnijdenis van Jezus. Op nieuwjaarsdag, geteld vanaf 25 december acht dagen. Zoals geschreven staat in de Thora, de onderwijzing van Mozes. Die intuïtie is nooit helemaal weggeweest en heeft het zelfs tot officiële kerkelijke feestdag gebracht: dat Jezus als Jood geboren werd en daarom als elk Joods jongetje besneden.

Maar intussen, je houdt het niet voor mogelijk. Juist in een tijd waarin Joden en christenen meer en meer Jezus’ Joodse herkomst en identiteit benadrukten, de tweede helft van de twintigste eeuw, besloot de rooms-katholieke kerk een streep te halen door het feest van Jezus’ besnijdenis en het te vervangen door weer een feest gewijd aan Maria. Alsof er niet Mariafeesten genoeg waren.

Het evangelieverhaal van Lukas vertelt over de geboorte én besnijdenis van Jezus. Dat is het volledige verhaal van Kerstmis tot en met 1 januari - die acht dagen. Het verhaal van Jezus’ geboorte en besnijdenis verbeeldt de geboorte van Israël als het begin van een nieuwe wereldorde. Dát wil Lukas verkondigen als hij de geboorte van Jezus beschrijft - een uit Israël, geboren uit de Thora, besneden op de achtste dag, voortgebracht uit kracht van het visioen van gerechtigheid en vrede dat wij herkennen mogen als onze bestemming.